

VOL. 20. ÉV.

No. 14. szám.

DETROIT, MICH.

DONGÓ

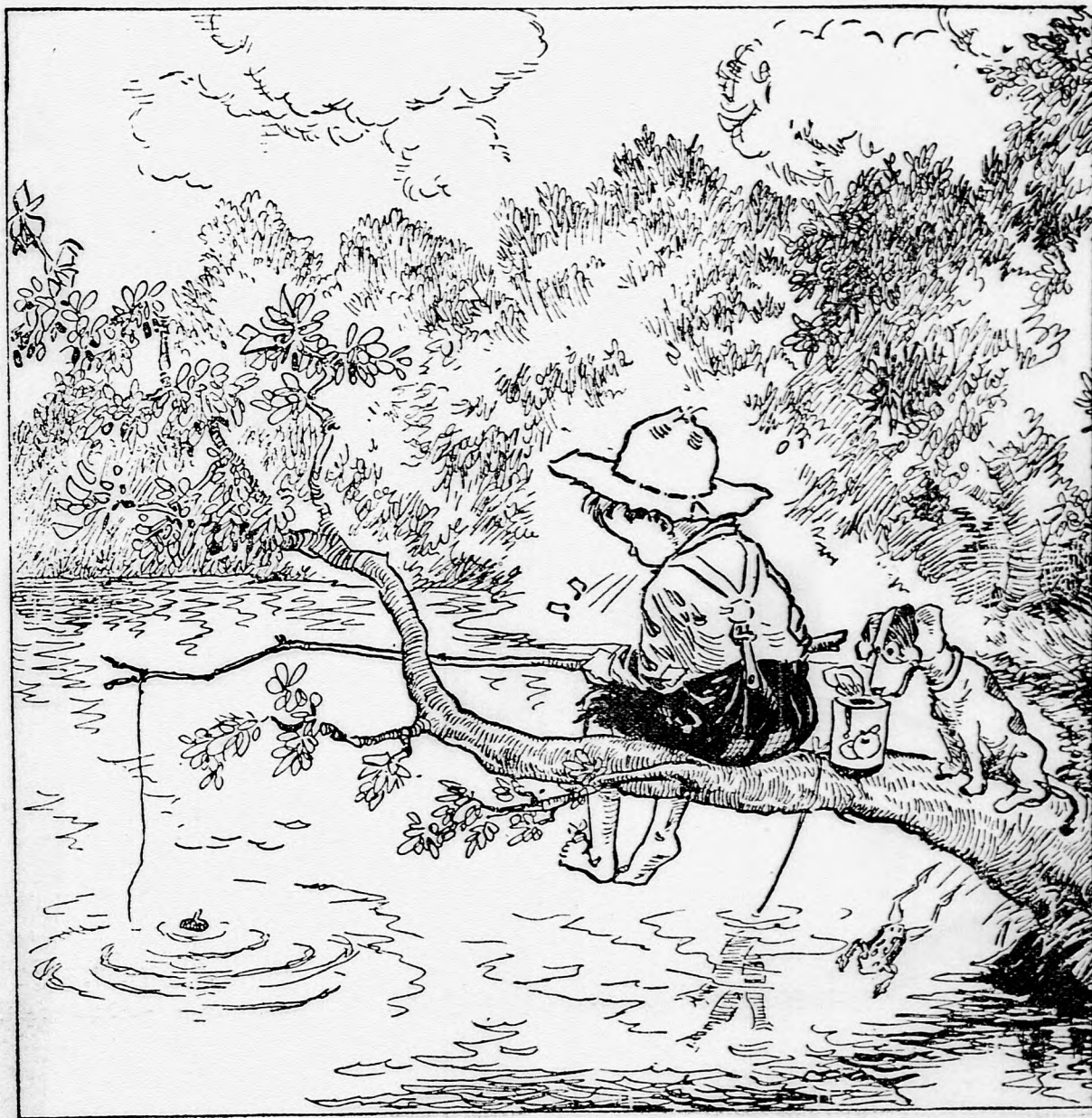
1060—25th STREET, DETROIT,

1922 július 15.

ÁRA EGY ÉVRE 3 BETEG DOLLÁR

Clas. Felkey
Lej 22 dec 15
308 W. 14th St.

“SAMU” HALÁSZIK

BÁNYÁSZ LAKODALOM

(Részlet Kemény György nagy elbeszélő költeményének Tizenegyedik Ének-éből)

*Bágyadt bányaháznak porzik a padlója,
Vaspatkós bakancsal kedvét bányász rója
Megkopott deszkákba táncos lakodalmon.
Villámként szaladgál terpedő cimbalmon
Vén cigány verője; izzadt primás uja
Kaphod, míg a flótás nagy pofával fujja.*

*Bár a munka őket félholtra gyötörte,
Táncos lihegéssel állanak mind körbe;
Úgy ropják a frissét, mintha attól függne
Mindnyájunknak földi s túlvilági üdve.
Izzadnak erősen táncolók, zenészek;
Őrült forgatagtól testük vágya részeg.*

*Míg fülledt szobában perdülnek víg párok,
Roskadó asztalnál nótás jókedv károg;
Szesszel korbácsolják lelküket a vének,
Hájás dévajságot nagyhangon beszélnek.
Vőfények a rigmust reszketve tanulják,
Gyerkőcök a táncot éhesen bámulják.*

*A felkurjantó kedv már nem zabolázott,
Torkokon vad nóta borzúportól ázott;
Tompúlt észre rogyant, taglózó szeszgőztől
Földi gondok tüntén hangos hajrá bödül.
Vígágot hazudva himnuszt énekelnek
Életkalapáccsal mellbe vágott lelkek.*

*Egyszer csak a táncnál rémes lármát csapnak,
Csörrenve zuzódik forgácsá az ablak;
Jajdúlva szaladnak asszonyok meg lányok,
Elhomályosodnak füstös lámpa-lángok.
A markos bányászok bösz birokra mentek,
Dobbanása mordúl testvér-ütközetnek.*

*Kinek a lelkéből rongy élet kimarja
Hétközben a jajszót: most egymást agyalja.
Szesztől korbácsoltak szívágóján bomlanak
Zsilipek, töltések s pusztitón omlanak
Az embervetésen véres-szájú vizek.
Magyar a magyarnak ütlegekkel fizet.*

VEGYES HIREK

Párisban 27 néger hereceget fog-nak kirakatban mutogatni a köz-társaság ünnepén. Talán megfe-lelőbb lenne, ha egypár francia politikus lelkét mutogatnák; az feketébb, mint a néger herecegek.

A hágai konferencián addig fuj-ták a szappan-buborékot, hogy egyszer csak elfakadt. Most majd következik egy újabb buborék-fuvás.

Rathenau gyilkosait — állító-lag — vérebekkel nyomoztatják Németországban. Valóságban azonban inkább bottal ütik a nyo-mukat.

Egyes lapok szerint a franciák kezdenek már enyhébb hurokat pengetni, de a pénzt mégis kemé-nyen követelik a németektől.

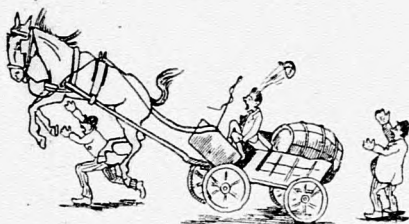
A mükófalvai passió-játéknál megharagudott a Pilátus, mert nem adtak rá valami parádés ru-hát és már előre mosta kezeit, hogy ő nem komédiázik. Hát igaza van, mert ha már valaki római helytartó, akkor ne mossa kezét csak egy hétköznapi köd-mönben.

Erősen készül az "Amerikai Magyar Karrierok Albuma". No, most azután majd megláthatjuk, hogy mennyi nagy emberünk van nekünk Amerikában. Egyiket-másikat talán a rendőrségi kép-esarnokból is meg lehetett volna rajzolni.

A Dongó hátralékosai körülbe-lül azt várják, hogy dinamittal robbantsák ki belőlük a betege-ket.

Argentínában a lapok jelentése szerint nagyon sok a marha. No, hiszen abból van itt is bőven, esakhogy ezek kétlábuak.

Boér Elek, egyházkerületi fő-gondnok úr elbucszott az ame-rikai magyaroktól. Most azután kitiünt — "bizalmas" leveleiből, hogy pertut ivott itt a vezérekkel és kinevezte őket nagyságos urak-nak. Hát nem ügyes fiu ez a Boér?!

VIDÉKI KRÓNIKA

WEST PULLMAN-on a bodik igen megkivánták a kukoricát és megegyesültek, hogy elmennek a majorságba, ahol jólaknak kukoricával meg savóval, ráadásul pedig kis bárányt is visznek haza. Leginkább pedig azért akartak kirándulni; mert vettek egy óeska gépkocsit, amin három hónapig dolgoztak és azt akarták kipróbálni. Dicsékedtek is nagyban, hogy olyan gép nem volt még West Pullman-on, mint amilyen az övék. Csakhogy egy kis baj történt, mert nem akart mozdulni a finom masina. Erre azután fogadtak egy "trakk"-ot, hogy az tanítsa meg járni a makaes masinát. Hozzá is akasztották, neki is rugaszkodott a "trakk", de a nóta vége az lett, hogy a masinát is meg a "trakk"-ot is a kórházba kellett vinni.

A bodik erre úgy határoztak, hogy kocsin mennek kukoricázni. Kölesönöztek is három dollárért egy angol telivért és utnak indultak. A majorság valami húsz mértföldnyire volt, de az angol telivér már a hatodik mértföldnél kezdte beadni a derekát. A megijedt bodik a kalapjukban hordták a vizet és úgy locsolták a paripa fületövét.

Az angol telivér azonban nem sokat hederített a locsolásra, hanem szépen lefeküdt. A bodik ugyanesak megijedtek, hogy rájuk döglik a telivér s mi lesz akkor a szerszámmal meg a kocsival? Elkezdték legyezni a paripát, de az rájuk se hederített. Végre is az egyik bodi, aki álmában huszár volt, kisütötte, hogy a legtöbb ló nem szereti, ha vasalják, azért ütögessék a paripán a

patkókat, hátha meggondolja a dolgot. Elő is vették a kalapácsot és végigkopogtatták a paripa négy patkóját, sőt közben a füle tövét is megtapogatták. A telivér nagysokára mégis csak belátta, hogy az okosabb enged, fölemelte a fejét, majd pedig négy lábra állott és elkezdett visszafelé menni.

A bodik belátták, hogy hasztalan a további igyekezet, mert a paripa fél a majorságtól, azért legjobb lesz, ha lemondanak a kukoricáról, savóról meg a bárányról. Elővették a tarisznyát meg a ködmönleves üveget és hozzáláltak a kosztoláshoz. Mivel pedig a telivér nagyon pislogott rájuk a vak szemével, hát beleöntöttek egy deci ködmönlevet, amitől nagyon táncos kedve lett a paripának s visszafelé már futni is kezdett, de úgy egy mértföldnyi parádé után megint csak elővette a jobbik esztét és megállott. A bodik erre nekidőltek a briekának és hazagurították. Nem is tanácsos azóta a savót emlegetni előttük.

A waukegani miszter kirándult a misziszével a bay viewi piknikre, ahol hamarosan összehorgolt egy bodival, aki ugyanesak elhuzta a miszter nótáját. A miszter erre hazament nagymérgesen, ledöntötte a füstölő sandiját és lelökte a partról. Így állt boszut a miszter a füstölön.

A bay viewi miszter elment a misziszével vendégségbe, de olyanokhoz mentek, akiket előzőleg megbántottak, így tehát nem fogadták valami szívesen a vendégeket, akiknek enni nem adtak. Szörnyen éhesek voltak pedig, csak úgy korgott a gyomruk s a miszisz végül összekapta magát és otthagytá a vendégséget. Anynyira sietett, hogy még a kalapját is ott feljéftette s csak akkor vette észre a dolgot, mikor otthon le akarta venni a kalapját és az nem volt a fején.

FIGYELEM!

Tudomására hozzuk a

DONGÓ ELŐFIZETŐINEK,

hogy akinek ügyes bajos dolga van

MAGYARORSZÁGON,

de különösen Budapesten, annak dolgát elintéztetjük a Dongó

**BUDAPESTI
MUNKATÁRSÁVAL**

aki megbízható, derék magyar ember.

Aki bármit meg akar tudni, aki ügyesbajos dolgát el akarja intéztetni, aki valamit rendelni akar Magyarországból, az írjon hozzánk bizalommal és ügyét pontosan, lelkiismeretesen elintéztetjük.

Tessék erre a címre írni:

Dongó

1060—25th STREET,
DETROIT, MICH.

VETERÁN PESTA

régi amerikás és Zöldfülü Marci

MMARCINK, hát csak ammondó vagyok, hogy beléütött a ménkő ebbe a görbe világba. Hogy egy cseppet dógozni keztek a fektrikbe, hát most meg strájkolnak mindenféle. Leglyobb vóna mán, ha eccerre mindenki bestrájkolna, oszt nem csinálnánk semmit. Ugyis mindég az a nóta végi, hogy senki sincs megelegetve semmivel, hát akkor minek dógozunk. A háboru igen megbolondította a zembereket oszt most nem tudnak kibolondulni. Ugyláccik, hogy megint szeretnének egy kis háborut, mer akkor a zemberek bőrén lehetne pénzt keresni. Mer hogy mindenki milijonyos szeretne lenni még a füstfótozó cigány is, hát így osztég sokan vagyunk a milijonyos dsábra.

Ugyláccik, hogy a vasutasok mindenféle be fognak sztrájkolni oszt mahónap a trének se fognak jární. No, mondok, nekünk ugyis mindegy, mer mink trén nélkül szoktunk menni a vasuton hát mi-jattunk sztrájkolhatnak. Amijóta lekacéroszták a szkunereket oszt csak holmi édes litty-lötyöt íhat a magunkfajta szegény ember, hát azóta minden felfordult mán itten, mer ezelőtt legalább a szalonba vót bódog a zember oszt ha bevágott egy féltucat szkunert, hát aszt gondolta, hogy fenekig tejfel minden oszt Kolompos egenyest neki tanálta ki Amérikát. De hogy most mán ettül is elesett a szegény ember, hát legfeljebb holmi kód-

mönlevet íhat drága pézér, akitül úgy megvadul, akárcsak a bika a veres kendőtül. Nem csuda, ha mindenféle strájkolnak, mer most ojjan kutya drága a testi ital, hogy arra se tud eleget keresni a zember. Innya meg muszáj, mer mit ér a zember józanon?

Néhány komoly szó

Abauji földieim kezdeményezésére rövid lélegzetű mozgalom indult meg, amely 25 éves amerikai ujságíróskodásom betöltésekor valami album-féle kiadását célozta. Ez a mozgalom a nálunk divatos szalmaláng-lelkesezés következtében hamarosan kimúlt végelgyengülésben.

Értesítettem a bizottság titkárát, aki tőle telhetőleg mindent megtett az ügy érdekében, hogy az album kiadásának tervétől álljanak el s azok a kevesek, akik e célra beküldték az 5 dollárt, megkapják ez év folyamán megjelenő könyvem diszkötésű példányát. Akik pedig visszakívánják a pénzt, azoknak visszaküldöm a pénzüket.

Egyben bejelentem, hogy az amerikai magyarságról írt, 250 oldalra terjedő költői művemre megkezdtem az előfizetők gyűjtését. A Dongó jelen számának 9-ik oldalán találja az olvasó az erre vonatkozó hirdetést.

Őszintén szoktam beszélni és meg kell mondanom, hogy ez az én utolsó kísérletem az amerikai magyarság-

gal. A Dongó hátralékosait arra kérem, hogy küldjék be a hátralékokat minél előbb. Közel ötezer dollárja van a Dongónak szerteséjjel, de ebből én nem fizethetem a számláimat.

Nem akarok sokat beszélni. Ha rövidesen nem mozdulnak meg a hátralékosok és azok, akiktől elvárhatnék egy kis jóindulatot, akkor kénytelen vagyok a Dongót másnak átadni és bucsut mondani az amerikai magyarságnak, hogy őszülő fejjel más téren keressem boldogulásomat. Mert élni hajlandó vagyok az amerikai magyarokért, de éhen halni már nem.

KEMÉNY GYÖRGY.

Foreign Grocery Co.

COLUMBUS, OHIO

Columbus legnagyobb, legrégibb és legismertebb fűszerüzlete és mézszárszéke.

PÉNZKÜLDÉS
teljes felelősség mellett napi árokon.

HAJÓJEGYEK
minden vonalra Európából, vagy innen Európába.

KÖZJEGYZŐI
okiratok és hazai ügyek gyors, pontos és lelkiismeretes elvégzése. Ohio állam törvényes ellenőrzése alatt működő pénzküldő, hajójegy és közjegyzői iroda.

TRAUTMAN VILMOS ÉS GAAL SÁNDOR

TULAJDONOSOK
1930 SO. PARSONS AVENUE
COLUMBUS, OHIO

ITT AZ IDŐ – MOST VAGY SOHA!

Festésre és építkezésre most van a legalkalmasabb idő. — Festékek és festőkellékek nagy választékban

Festéshez szükséges ecsetek, lajtorják, lenmagolaj (firnájsz) terpentin stb. a legolcsóbb napi árfolyam mellett.

Építkezéshez szükséges mindenféle vasalást, legjobb minőségű "Barrett Brand" tetőpapírt (Roofing paper) a legjutányosabb ár mellett házhoz szállítjuk. — Drótajtók, drótablakok, csirkeház és kerítésdrótok teljes választékban, öntöző gummicsövek, hozzávaló állványok stb. jutányos áron.

MOST ÉRKEZETT EGY VAGGON KÖEDÉNY 1 GALLONTÓL 20 GALLONIG, KÖKORSÓK ½ GALLONTÓL 5 GALLONIG

Mivel ily nagy mennyiséget vásároltunk, vevőink 10 százaléktól 20 százalékig takaríthatnak meg, ha most szerzik be szükségleteiket.

G E G U S T E S T V É R E K

VAS- ÉS FESTÉK KERESKEDÉSE 8130 W. JEFFERSON AVE
ahonnan a megvett árut kívánatra házhoz szállítják.

KÜLÖNLEGESSÉGEK! Hazai kasza, sarló, kaszafenőkő, hazai derelyemetsző teljes választékban.

HIREK "PENDELVÁNIÁBÓL"

PALMERTON környékén az egyik bodi kirugta maga alul a világot. A gyűlésen az elnök úr szóvá tette a dolgot, hogy ki akar virrasztani a bodi mellett, de bizony nem vállalkozott senki. Végül is az elhalt bodinak egyik földije vállalta a "dsáb"-ot, de csak úgy, ha "napidijat" kap érte. Az elnök ur felbízta a bodit, hogy három dollárt kap a "dsábért", csak vigyázzon jól a földijére. Azóta sokan elmennének "vaesmány"-nak, ha a napidij mellé még ködmönlé is kerülne.

Wilbur környékén az egyik "májner bodi" bement a bányába keresni három káróját, ami már egy hónapja meg volt rakva, de a "menidser" ki nem hozatta, mert a tiplibe beleütött a menykő és meg se lehetett mázsálni. Amíg a bodi a bányában volt, a motorvezető a villanyszerelővel meggyújtották az olajos kócot és a szelelőbe tették. A füst hamarosan kikergette a kárékat kereső bodit, aki úgy járt volna, mint mikor kénkövel kifojtják a méheket, ha hamarosan ki nem rukkolt volna a bányából.

Wilbur környékén az egyik boditól meg akarta venni a földét a kompánia. Csak a földet akarták, a három szobás házat a hátára vehette volna a bodi, akáresak a csigabiga. A bodi azonban nem volt hajlandó a vásárra és így ki akarták valahogyan ugrasztani. Először úgy éjfél tájban a motor-

bicikli lámpájának fényével izgatják a bodit, akinek ablakán nincs redő, ágya pedig az ablakkal szemben van. A bodi föliment a nagy világosságra és kiszaladt a porosra, utána a felesége hálóingben. Ijedtükben a szénapadlásra menekültek, míg a kedveskedők nagyokat röhögtek rajtuk.

A következő éjjel az összes üres puskaporos kannákat madzagra kötötték és azzal harangoztak az ablak alatt, de mert a bodi így sem engedett, hát ráküldték a nagybotost és mert semmit se találtak nála, hát elitették 30 napra, amit hűségesen leült a bodi. Azóta minden éjjel harangoztatnak az ablaka alatt és így akarják kikergetni házából, mert a kompánia érdeke az első és ki kell füstölteni a bodit mindenáron.

Egyik magyarul helyen szörnyen várták Baltház ref. püspököt és a vezérkar tagjai nagyban gyakorlatoztak, hogy miként fogadják és mit is mondjanak neki? A nagy tanácskozás közben egyszer csak berobogott a

"tekszi", kiszállt belőle egy kipedert bajszú ember, akihez egy darabig senki se szólt. Végre azután mégis csak megkérdezte valaki:

— Kérem, a püspök urhoz van szerencsénk?!

— Igen — felelt a püspök bosszusan — miért nem várt valaki az állomásnál?

Az atyafiak összenéztek, de egyikük se merte megmondani, hogy éppen most tanácskoztak a fogadás mikéntjéről.

W. H. SCHWARTZ Első magyar ügyvéd és hitelközjegyző
Ohio államban, 512 Society for Savings épületében, Cleveland, O.
Telefon: Cuhahoga central 3350—R.
Bell Main 5720.

Tel. Princeton 2584-B.

DR. MAJOROS JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS
8820 Buckeye Road, Cleveland, Ohio
Rendelő órák: Hétköznap délelőtt 9-től este 8 óráig. Vasárnap 2—5 óráig

KOZELL JÓZSEF

tudomására adja összes barátainak és ismerőseinek, hogy a
300 Grand Str., cor. 3rd Ave.
alatti saloon helyiséget megvette és azt ujonnan berendezve
ÉTTEREM ÉS LUNCH ROOM-AL

egybekötve, vendégeit a legjobb kiszolgálásban fogja részesíteni. Ne mulassza el meglátogatni ha Pittsburghba jön.

KOZELL JÓZSEF
300 GRAND STREET
PITTSBURGH, PA.

MURIN JÁNOS

ÓHAZAI PÉKMESTER

325 CONOVER STREET,

DAYTON, O.

Ohio állam egyik legnagyobb magyar sütődéje.
Naponta hazai módon sült, friss kenyér és sütemény kapható a legolcsóbb áron. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.
EGYEDÜLI MAGYAR PÉKÜZLET DAYTONBAN!

MUFFOL MISKA FŐBURDOS SZAVALATAI

EBBE a kutya sztrájkos világba legokosabb vóna, ha ki se nyitná a zember a száját, de hát mondok egy órájtos cingel embernek sose lehet besztrájkolni. De azér végi lehetne mán a sztrájkoknak, merí most mindég ott-hun ülnek a miszterek oszt igy keves a csencs.

A zalfaji görlik meg elmentek sztróberit szedni fórgyulájkor, mer hogy igen szeretik a sztróberit. De hogy mán setétbe mentek, hát nem igen tanáltak sztóberit, amire aszongya a zegyik görli, hogy újjönek le, hátha igy mégis tanálnak valami! Csakhogy vizes vót a fű, hát a bojszik kévéket vittek a farmer főgyirül oszt igy keresték a sztróberit. A zegyik görli még hajnalba is aszonta, hogy keressenek még többet.

Kiatták a zegyik alfaji bodinak a tájmot oszt annyira a szivére vette, hogy még a gyárba is sirva járt. Elment sokszor a miszisz kapujába oszt ott nótába atta ki a keserűségét. Ecker megsalynálta a miszisz oszt visszavette a bodit, még kotlós tyukból levest is főzött neki. Hát azóta mán sokkal lyobb kedve van a bodinak.

Panaszkonnak mindenféle a magyarok, hogw megcsontkították a szüő-főgyüket. Hát van is ezen panaszkonni való, de Wardon még tovább ment a zegyik bodi oszt magát csontkította meg. Hát szóval mahónap mán minden kitelik a magyaroktól. Zsindejeznék be a fejét, aki eszt a parádét kitanálta.

De elég is lesz mán ebbül ennyi, mer ebbe a strájkos világba nem illik óbertájt beszélni. Oszt decól!

KERESTETÉS

A Dongónál szeretnénk tudni a következők hollétéről:

Behány Antal, aki előbb Woodbridge-n (N. J.) lakott.

Berthold Kálmán, aki Chicagoben és Sout's Bendben lakott s az "Otthon"-t képviselte.

Kovács Olivér, aki Perth Amboy-ban (N. J.) lakott.

Bild C. János, aki Indiana Harbor-on (Ind.) lakott.

Juhász J. János, aki Youngstown-ban (Ohio) lakott.

Akik az illeték címét tudja, legyen szíves azt a Dongónál tudatni.

ALKALMI JÓKIVÁNSÁGOK

A sztrájkoló eunuchok helyét töltsétek be veled.

A himlervillei "bucser" adjon neked velős csontot.

Nyereg alatt puhitsanak téged, ha potyán olvasod a Dongót.

Amerikai magyar ujságból akarj te megélni.

A himlervillei legyenek legyenek a te egyedüli jóakaróid.

A Dongó hátralékosai tegyék kellemessé az életedet.

Légy te Amerikában 25 évig magyar ujságos.

BÁNYÁSZOKAT KERESÜNK

Szükségünk van azonnal tiz szén ladorára, 4 brakemen-re, egy wire-hangerre, négy asztalosra. Állandó, jól fizetett munka. Ellátásról is gondoskodva van. Nőtlen részvényesek azonnal jelentkezzenek munkára készen

**HIMLER COAL CO.
HIMLERVILLE, KY.**

VASUTI ÁLLOMÁS:

**KERMIT,
WEST VIRGINIA**

ROTH BANKHÁZAI

ERŐS
MINT A
SZIKLA

PÉNZKÜLDÉS HAJÓJEGYEK
KÖZJEGYZŐI IRODA
HAZAI JOGI ÜGYEK

401-403 Jerome St. McKeesport, Pa.
Pittsburgh State Bank
506 Grant St., 507 5th Ave.
Pittsburgh, Pa.

VÁLASZTÁSI PROGRAMBESZÉDEK

KRAUSZ de Megyer, a három nap óta híres "váltó képviselővel" történt, hogy mikor belekezdett egy faluban a programbeszédét elmondani ilyenképen:

Tisztelt választó polgárok.....
Minek utána.....

A választó polgárok közbe ordítottak türelmetlenül:

— Tudjuk, tudjuk.

— Hagyjanak kibeszélni.

— Nix nux! Kiáltott fel harsányan a főkolompos. Itt piz beszél!

* * *

Hunyadi László gróf programbeszéde Léván stenografikus jegyzetek szerint így hangzik:

"Kedves barátaim! Fiekók!

Eljöttem közétek, hogy megmondjam nektek, hogy szeretlek mindnyájatokat és hogy ki nem állhatom a zsidókat.

Hoztam magammal hét ágyut is..... de nehogy azt higgyétek, mintha Belgrádból vettem volna el kedves öcsém a szerb király ő Felsége fegyvertárából, hát kinyilatkoztatom előttetek, hogy ezek csak amolyan kis ágyueskák. Pesten vettem őket Kertésznél.

Mikor ezeket a kis ágyukat el-sütik a nagy vendéglő udvarán, akkor jöjjetek oda, akik választók vagytok, s mindenitek ebédet kap és egy félliter pálinkát

Egyébiránt csak emyit akar-tam mondani."

*

Sokan esodálkoznak azon, hogy a derék Csatár miként tudta any-

nyira lebilineselve tartani a eson-grádiak hajlamait.

Én magam is érdeklődtem a dol-gol iránt s meghallgattam Csatár-nak egy programbeszédét.

Csatár odaállt a nép elé, föltette fejére a kalapját esurgóra, előke-reste a makrapipáját s így szólt:

Kedves polgártársaim!

(Mély esönd.)

"Melyiteknek van itt a legjobb dohánya?" Erre tizen is siettek feléje nyújtani a dohányzaeskóju-kat. Ő erre kiválasztotta a leg-jobbat.

"Biz ez nem rossz dohány, mondá, de lássátok, még százszor jobb lenne, ha az átkozott dohány-monopoliummal nem verne meg bennünket a kormány. Barzasztó az barátaim, hogy még ezt a kis hitvány jószágot, ezt a pipáes-kánkat is annyira megadóztatják. El kell ennek az országnak vészni. No hát ki ad most már nekem egy kis tüzet.

— Én, én! kiabálják sorban.

— Nem kell a gyufa fiam. Ne-kem a tüzkő kell, meg a tapló. Nem szabad a régítől elmenni egy-kamar az igaz embernek. Az olyan ember, aki a divat után kap-kod, nem kóser ember. Apáink boldogabbak voltak, míg a ma-sina nem volt. Üssön bele a fész-kes istennyila!

— Igaz, igaz!

— Azt mondják itt ezek a mi el-lenfeleink, a kormánypártiak, hogy így meg amugy olyan embert választszanak kegyelmetek, aki

kegyben állván a kormánynál, ki-eszközli a mire szükségtek van. Hát jól van, mondtam magamban a multkor, hadd legyen Ordódy a képviselőnk, majd meglátjuk mi fog történni. Nem történt semmi! Most már megint kormánypártit akarnak választani! Hogy tán majd az eszközöl ki valamit, hogy szerenesébb. De édes fiaim, azt mondom ám nektek, amit a gereblye egyszer fel nem vesz.... föl nem veszi az azt másodsorra sem. Hát okos ember az olyan, aki kétszer megy a kaszálójára gyűjteni?"

Már ekkor lázban tört ki a lel-kesedés, s az éljen rivalgásokból nem lehetett többé egyetlen sza-vát sem érteni a Csatár beszéd-jének.

Mikszáth Kálmán.

A. J. FECKO

2516—18 Yeakel Ave. Cleveland, O.

Elsőrendű péküzlet. Tejcsarnok. Finom szivarok és cukorkák kaphatók. Előzékeny kiszolgálás és magyaros barátság van Fecko üzletében.

DR. FARKAS GÉZA

5000 DOLLAR BIZTOSÍTEK

:: AZ ÁLLAMNÁL ::

és pontos elintézése. Pénzküldés, jogi Magyarországi és itteni peres ügyek gyors tanács és hójójeje.

FORDULJON HOZZAM BIZALOMMAL.

1958 Genesee Street Toledo, Ohio

FORDITÁST

angolból magyarra, vagy magyarból angolra

gyorsan és jól

elvégeznek a Dongónál. Ha van valami fordítani valója bármily modern nyelvről, csak küldje be bátran erre a címre:

DONGÓ

1060—25th STREET
DETROIT, MICH.

DONGÓ

Megjelenik havonta kétszer.

Szerkesztő: KEMÉNY GYÖRGY
Rajzoló: KEMÉNY JÁNOS.

ELŐFIZETÉSI AR:

Amerikában egy évre	\$3.00
4 hónapra	\$1.00
8 hónapra	\$2.00
Magyarországra egy évre	\$3.50

A DONGÓ CIME:

1060—25th Street, Detroit, Mich.

DONGÓ

HUNGARIAN COMIC PAPER
PUBLISHED SEMI-MONTHLY
Editor: GEORGE KEMÉNY.

Entered as second-class matter July 15th,
1916 at the Post Office at Detroit, Mich.,
under the Act, of March 3, 1897.

VIGYÁZÓ JÁNOS

MEGFIGYELÉSEI

A MAGYAR nemzetgyűlés alig kezdte meg üléseit, máris botránnyba fultak a tárgyalások. A szociáldemokrata párt nevében Peidl Gyula terjesztette elő a párt kívánságait és arra kérte a többi pártokat, hogy közös erővel igyekezzenek talpra állítani az agyonsanyargatott országot. A "nagyságos" urak közül soknak nem tetszettek a kemény igazságok és háromszor kellett felfüggeszteni az ülést a zavargások miatt. Egyes "nagyságos" urak különösen is kikeltek a falu és a falu népe ellen. Nagyon a begyűkben lehetnek azok a csizmás, kérges tenyerű emberek, akik vágóhidra adták fiaik millióit és akik egy évezred óta turják a ma-

gyar földet a nagyságos és méltóságos urak jóvoltáért. Mikor fogják már egyszer megbeesülni Magyarországon a földnépet, amelynek csak kötelességei voltak jogok nélkül?!

A szociáldemokrata párt többi között tiltakozik a főrendiház visszaállítása ellen. Csak természetes, hogy ez nem tetszik az aranygyapjas és aranykulesos uraknak, akik egy évezreden át hozzászórtak ahhoz, hogy a magyar népek semmiféle beleszólása ne legyen az ország sorsának intézésébe. Szerintük "mit ért a paraszt a csokoládéhoz"; nem elég neki, hogy élnie és halnia kell azon a földön, amely a költő szerint isten kalapjának bokréta, de már a magyar nép milliói csak arra jók, hogy akár élve, akár pedig holtan megtrágyazzák a magyar földet.

A basáskodó magyar kisistennek nem tudják, vagy nem akarják észrevenni azt, hogy a nagy világjárás, évekig tartó világégés alatt bizonyos megismerések furakodtak be a hosszú évszázadokon keresztül sárkány meséken elősködő magyar koponyákba. Nem akarják észrevenni, hogy a tengerré dagadt embervér szagától felhorkantak az együgyűségben tartott lelkek és a régimódi szolgabíróskodással nem lehet többé kordában tartani a régente türelmes, jámbor ember-állatotkat, akik valamikor kérni se mertek, most azonban már követelni is elég vakmerőek.

A réttentő taglózás megváltoztatta a világot, felrázta az embereket. A pingált kutya-bőrét dölyfösen lobogtató rendiség korhadt fatörzsébe beleütött a szociális reformok égiháborújának tüzes villáma és kezdenek

előtérbe nyomulni azok, akik nem a kutyáknak, hanem emberi értéküknek köszönhetik érvényesülésüket. Egyelőre nehezen megy a dolog, mert hiszen a kiváltságos osztály tagjai görcsösen kapaszkodnak a villámsujtott fa ágaihoz és nagyokat rúgnak azokon, akik új jelszavakkal lépnek a küzdőterre. A jobb jövőért harcolók munkáját megnehezítik maguk a népmilliók is, akik az évszázadokig tartó testi és lelki szolgaság után nem látják meg a fától az erdőt és egyelőre sokszor éppen azok ellen fordulnak, akik értük messiáskodnak. Jól mondja a magyar költő, hogy "százszor Messiások a magyar Messiások."

Az amerikai magyarság nem sokat segíthet a rémesen vajudó magyar nemzetet, mert az amerikai magyarság nem öntudatos, egységes valami, hanem inkább rövid lélegzetű fellángolások hatása alatt ide meg oda ráncigált tömeg, amit az üzleti élelmesség és ravaszság használ ki időről-időre önző céljainak elősegítésében. Még a végvonaglásban is erősen spekulálnak egyesek a magyar nemzet bőrre. Egyik a póstatakarék képviselőjét, másik ezt, harmadik azt akarja, a maszlagolt nép közben véresre tapsolja tenyereit holmi apró, görögtüzes parádékon, virágokat dobál az olcsó szájkodásnak és egyszerűen kutyába se veszi azokat a futó bolondokat, akik önmagukról megfélelkezvén, a veszni indult magyar faj megmentésére szeretnék itt kiváltani a magyar erőket.

HALLJUNK SZÓT!

Az amerikai magyarságról hatalmas verses művet irt

K E M É N Y G Y Ö R G Y

az "öreg Dongó" abból az alkalomból, hogy 25 éves
újságírói jubileumát ünnepli.

Ez a mű a magyar irodalom

LEGNAGYOBB TERJEDELMŰ

elbeszélő költeménye, amely 250 oldalas, gyönyörűen
kiállított könyvben fog megjelenni ez év folyamán.

Kétféle kiadása lesz a nagy műnek:

2 DOLLÁROS egyszerü kötésü és

5 DOLLÁROS diszkötésü, a szerző sajátkezü alá-
írásával.

A kivándorlást tárgyaló nagy költői munkára már meg-
kezdődtek az előfizetések. Reméljük, hogy ezt a művet,
amely méltó büszkesége lesz az amerikai magyarságnak,
megszerzi a Dongó minden előfizetője.

Eőfizetéseket erre a címre tessék küldeni:

D O N G Ó

1060-25TH STREET,

DETROIT, MICH.

Esetek "Nyul Győzi"-ből

CHROMERA ment nősülés irányában egy collveri bodi, mert azt mondja, hogy a collveri görlik nagyon rátartósak és rá se rántanak a hozzá hasonló "cingel" emberre. Mivel pedig volt elég utiköltség a bodinál, tehát bátran megkezdte másnap a kukik-nézőt Chromen, de eredmény nélkül. A harmadik napon, mikor a chromei főutcán "pacérozott", megakadt a szeme egy okulárés ángliusz misziszzen, aki egy kicsit be volt csudálkozva és rákacsintott a bodira, aki hamar tűzbe gurult és holmi kézzel való diskurálás után karszügyön fogta a menyecskét. Betértek egy mellékutcába, ahol be akartak köpni vagy három mérgezt, de hogy a menyasszony, már ki volt világítva, hát sehol se kaphattak "gezelint".

Végre is hosszas haditanácsot tartottak, ami nehezen ment, mert a bodi nem igen tud angolul, a menyasszonynak való pedig egy szót sem értett magyarul. De végül mégis csak kimagyarázta a bodi, hogy ő vesztül szerelmes és azonnal megtarthatják az esküvőt, ha a miszisznek nincs ellene kifogása. A miszisz erre meg-

mondta, hogy neki van már férje, bár nincs vele megesküdve, de ha a bodi hajlandó vele megesküdni, akkor ő azonnal elvállalja a másiktól. A bodi olyan boldog lett, hogy szerelme bizonyítékául körülyalta a miszisz okuláréját.

A nagy tanácskozás után a miszisz ragadta karon a bodit és vezette a "tájsz gyár" felé a kákástó mellett levő magyar utcára, ahol a jó meleg időben kívül tanácskoztak a magyar misziszek, akik nagyon megijedtek, mikor meglátták a bodit a menyasszonynyal, mert attól féltek, hogy ők kimaradtak a lagziból. A szerelmes pár megállt az egyik magyar ház előtt és a vőlegény odaszólt a pörösot nyergelő "cingel" bodinak, hogy van-e náluk ágy a pincében, mert hogy a menyasszony szeretné magát kipihenni, amíg ő összekeresi a násznagyokat meg a vőfényeket. A megszólitott bodi azt felelte, hogy rendben van a dolog, de a pöröson ülő miszisz közbeszólt és kijelentette, hogy pusztuljanak a fészkes fülemilébe, mert ha kimegy hozzájuk, hát úgy kiférazza a bodi abrakos tarisznyáját, hogy rögtön elmegy a kedve a nősüléstől.

A pápaszemes menyasszony megunt a várást és leült a "szájvak"-ra az összegyűlt násznép nagy gyönyörűségére. A vőlegény pedig szörnyen haragudott, hogy Chromen még szálást sem adnak az emebernek. Oda-

ment a menyasszonyhoz, fölemelte rágyujtott erre a nótára:

Vélem, babám, ha szeretsz;
"Ha nem szeretsz: elmehetsz."

Igy mentek karonfogva a "tájszgyár" felé, ahonnan éppen jöttek a munkások, sőt a "szuper" is az automobiljával. Mivel pedig az ut közepén mentek a szerelmesek, a "szuper" kénytelen volt megállítani az automobilját és erősen trombitált a menyasszonyra, aki azonban az apostolnak sem akart kitérni.

Végre is a "szuper" kijött a béketűrésből és odamondott valamit a menyasszonynak, aki erre hirtelenül megfordult és lefotografálta a "szuper" az automobiljal együtt. A fotografálásra két nagybotos ugrott elő és tudtára adta a szerelmeseknek, hogy ők elvállalják a násznagyságot. Be is ültették őket egy automobilba s a bodi tíz dollárt fizetett az esketésért, míg a menyasszonyt 200 dollár biztosíték alá helyezték.

Néhányan sajnálták, hogy ilyen balul ütött ki az esküvő, különösen is sajnálta a Dongó egyik beteglátogatója, aki végigkísérte őket abban a reményben, hogy őt hívják ma'd vőfénynek és a kása-pérez szedésekor majd félreusztat egy pár beteget a Dongónak. De nem sikerült a dolog, mert a megbukott vőlegény nagyon röstelte az esetet és kijelentette, hogy inkább lesz Collveren "cingel bodi", mint Chromen katolikus pap.

JÖJJÖN SOUTH BENDBE!

TELEPEDJEN LE SOUTH
BENDBEN! SOK NAGY GYÁRTELEP VAN
SOUTH BENDBEN! – A MAGYARSÁG SZÁMA
MEGHALADJA A NYOLC EZRET SOUTH BENDBEN!

MUNKA MINDIG VAN SOUTH BENDBEN!

HA SOUTH BENDBE AKAR JÖNNI LAKNI: IRJON NEKEM! ÉN
TÖLEM VAGY ÁLTALAM, VEHET HÁZAT, TELKET, VAGY FARMÁT,
AKÁR KÉSZPÉNZÉRT, VAGY TÖRLESZTÉSRE IS! HA OTTAN, AHOL
MOSTAN LAKIK, VAN HÁZA, TELKE, VAGY FARMÁJA, AZT ÁT-
VESZEM CSERÉBE AZ ÚJ VÁSÁRLÁSNÁL!

BŐVEBB FELVILÁGOSÍTÁSÉRT IRJON ERRE A CIMRE:

ALEX S. LANGEL

REAL ESTATE DEPARTMENT NO. 3

502 SOUTH CHAPIN STR. SOUTH BEND, IND.

TANU VAGYOK

A törvényszéktől keresik — mondta a háziasszony.

Szent Isten. Villámgyorsan átgondolom életemet, "mint aki sinek közé esett", ahogy Kosztolányi Dezső barátom jegyzi meg egy helyen, nagyon helyesen. Talán arról az izéről van szó, arról a dinnyéről?... De nem, hisz akkor még kiskorú voltam, különben pedig két pofont is kaptam. Vagy csak nem ez az izé, ez a Rogyák, akivel összeveszttem, mert nem írta meg azt a levelet és összerágta a tollszáramat... Na ja, ez azonban egyszerű rágalmozás. Ejnye, ejnye, micsináltam, micsináltam... tudom már: multkor arról a "Vérharmat" című drámáról azt irtam hogy az egy nagyon jó darab, mire a barátom, a rendőrtiszt, elment és megnézte, és mikor találkoztam vele azt mondta: "Na hallja, mit ír maga arról a Vérharmatról, hisz az egy frász." Csak nem "hatóság félrevezetése" címen idéznek most e miatt a dolog miatt?

Nem. A járásbíró tanúnak idéz valami Szipa-féle becsületsértési ügyben. Reggel öt órakor jelenek meg különbeni elővezetetés terhe mellett. Na, hála Istennek, nincs nagy baj. De ki lehet ez a Szipa?

Ekkor és ekkor kell mennem. Mindenesetre azért jó lesz kicsit gyakorolni az esetet, még sohasem voltam tanu. Homályosan emlékszem, hogy ott meg szokták hiteltetni az embert. Hol olvastam én valami effélét, hogy az embernek elő kell állani, két ujját feltartani, esküdni az égre, hogy az a darab föld, amelyen most áll nem taresai birtok, ladányi határ az? Honnan tudjam én, a kiskésit neki. Pardon, hisz ez más, ez Arany János versében van és csak hamis tanuzásnál alkalmazzák.

Most négy napig a törvénytárákat tanulmányozom. De nem sokra me-

gyek velük. Csupa kötelességről van szó, egy jog sincs.

Végre elérkezett a tanuságtétel napja. Már három órakor talpon voltam: harminckét bizonyítványt vettem magam mellé és kocsiiban hajtatam el a járásbírószágra.

Ötől kilencig vártam, akkor jött egy ügyvéd, aki megkérdezte, én vagyok-e tanu. Igenlő válaszomra megmagyarázta, miről van szó. Szipa vendéglős bepörölte Kozarek magánzót, amiért becsületsértő kifejezést használt azzal a marhahussal kapcsolatban, amit 1899 március 27-én szolgált fel neki, azt mondta, ez a marhahus olyan bűdös, mint egy camembert-sajt. A panaszos emlékezett rá, hogy én is ott voltam akkor, mikor alperes az inkriminált kifejezéseket használta és tanu vagyok rá, hogy a marhahus nem volt kellemetlen illatu. A pör azért huzódott olyan sokáig, mert a bíróság nem tudott megállapodni, hogy mint szentanut vagy mint fültanut hallgasson ki, végre mult hónapban az "orrtanu" minősítést fogadták el, mire orrszakértőt küldtek ki, aki bizonyítja, hogy 1899 március 27-én volt-e, vagy lehetett-e náthám, ami megakadályozott szaglószerveimnek a törvényes formák közt való használatában.

Mig az ügyvéd ezt előadta, lett tizenegy óra. Ekkor bementünk a terembe, ahol a bíró azzal fogadott, hogy elkéstem, miután pedig tanuskodni polgári kötelesség, ötven korona pénzbírságra ítél.

Ezután a vádlott kihallgatása következett. Vádlott előadta, hogy a marhahus tényleg bűdös volt, ő el is hozta corpus delicti-nek, azóta tartogatja. A bíró bólogatva végighallgatta a vádlottat, aztán kétszáz koronára és négy napi elzárásra ítélte el, mert nem tettem le az esküt szabályosan. Ezután kihallgatták a panaszost, aki kijelentette, hogy visszavonja a panaszt, miután Szipa András azóta belépett társul az üzletbe

és nagyon jóba vannak. Ezzel szemben Szipa kijelentette, hogy akkor ő is visszavonja a marhahust; végül mindketten kijelentették, hogy engem nem ismernek. A bölcs bíró bólogatva hallgatta végig a beszédet, felmentette a vádlottat és a panaszost, engem pedig négy hónapi fogházra ítélte, mivel hamisan akartam tanuskodni, hiszen semmi közöm az üggyöz.

Felebbeztem, de mivel felebbezésem nem volt szabályszerűen kiállítva, megbüntettek kötél általi halálra átváltoztatható három évi kétezer koronára. Inkább a kötél általi halált választottam, — bár ne tettem volna! Szent Péter már a kapunál várt az idézőlevéllel, hogy azonnal jelentkezem a Másvilági Járásbírósnál mint — vértanu.

Most itt várok a kapu előtt, mig elintézik a kérvényemet, melyben a pokolba való áthelyezésemet kérem inkább.

Karinthy Frigyes

KERESTETÜNK

olyan egyént, akiről a szeplőt nem tudjuk eltávolítani, ha az utasítás szerint

HERMAN-féle SZEPLŐ-KRÉMET
HERMAN SZEPLŐ CREME CO.
Dep. 5. AURORA, ILL.

MAGYAR

TEMETKEZÉSI

VÁLLALAT

ÉS KOPORSÓ RAKTÁR

Temetéseket elvállal a legfényesebbtől a legegyszerűbbig a legjutányosabban

BICZÓ ÉS TÁRSA

2243 WEST JEFFERSON AVE
DETROIT, MICH.

Telefon: Cedar 175

MAGYAR MUNKÁSOK FELVÉTELNEK

TAGNAK AZ AMERIKAI MAGYAR SEGÉLYZŐ SZÖVETSÉGBE

heti betegsegélyre, csonkulási segélyre, félsegélyre, aggkori segélyre és haláleseti biztosításra. Beállási díj 2 dollár, havidíj korszerint.

NŐK ÉS GYERMEKEK IS FELVÉTELNEK.

Amerika legbiztosabb alapon működő egylete.

Érdeklődők írjanak az alábbi címre, ahonnét azonnal megkapják a választ:

Amerikai Magyar Segélyző Szövetség

1412 STATE STREET,

BRIDGEPORT, CONN.

BOLYONGÁS KÖZBEN

A DONGÓ mult számában jeleztem, hogy Himlervillen voltam, a Kentucky állambeli magyar városban. Elmentem oda egyrészt azért, hogy az író-görceimtől (vagy inkább síró-görceimtől) megszabaduljak, azután pedig saját szememmel lássam, hogy mit is csinálnak ott azok a magyarok, akik olyan hatalmas fába vágták fej-szélüket. Egy évvel ezelőtt is voltam már ott s akkor megírtam, hogy óriási lehetőségeket néztem ki ebből a magyar vállalkozásból. Akkor pedig még csak egy nagy lyuk volt a széntermő földben, akkor még csak szabdalták a hegyoldalakat s alig volt néhány ház a telepen. Most azonban, rövid egy év múlva, minden tekintetben virágzó magyar várost találtam a kentuckii hegyek között.

Nem tagadom, hogy hónapokon át nagy lelki szorongásaim voltak a himlervillei magyar bányatársulat miatt, mert hiszen nyíltan is, de még inkább titkos kárörvendéssel hónapokon át azt ujságolták, hogy a himlervillei magyar társulat beadja a kulcsot. Rettentően bántott ez a hiresztelés, mert hiszen a társulat összeomlása rettentő anyagi és erkölcsi károkat okozott volna az amerikai magyarságnak. Anélkül sincs már itt bizalom, hátha még ez bekövetkezett volna!

Szó sincs róla: a magyar bányatársulat nagyon rossz bőrben volt hónapokon keresztül azért, mert a részvényeket jegyzők egy vagy más okból nem tudtak, vagy nem akartak eleget tenni a jegyzéseknek és nem folyt be az a pénz, amire a vezetés számított. Így tehát a pénztelenül maradt vállalat hónapokon át a lehető legnagyobb nehézségekkel küzdött s csakis a jóindulatu hitelzőknek és a himlervillei magyarok valóságos hősiességének — s legyünk egészen igazságosak — a vezetés bátor kitartásának köszönhető, hogy az amerikai magyarok legnagyobb üzleti vállalkozása össze nem ropant.

Ez a veszedelem most már elmúlt, a társaság a megegyezés szerint törlesztheti tartozásait és nincs többé szükség arra, hogy részvényt helyezzen el. A magyarok bányája valóságos rohamléptekkel halad előre s csodálatos bámulattal tekint rá Amerika üzleti világa. A Dongóban nincs elég

terem arra, hogy töviről-hegyire megírassak mindent. Azt azonban kellő körültekintés után megállapítottam, hogy az amerikai magyarság most már nyugodt lehet a Himler Coal Co.-t illetően. Még egy kicsit nyögnek, még egy kicsit küzdenek, de a győzelem emberi számítás szerint biztosítottnak látszik.

Ennyit akartam mondani azok megnyugtására, akik akár jó, akár pedig rossz indulattal érdeklődtek nálam a magyar bányatársulatot illetően. Egyébként azt ajánlanám kinek-kinek, hogy menjen le oda személyesen, győződjék meg mindenről és akkor más lesz majd a véleménye. Így rövidre szabott írásban, de még hosszúban se lehet elmondani mindazt, hogy mi is az a Himlerville.

*

Kegyetlen író-görcessel és síróra mareangolt lélekkel indultam Himlerville. Valójában azt se tudtam, hová megyek, csak el kellett mennem, mert az utóbbi hónapokban megírtam egy nagy könyvet, amelynek megírására legalább három esztendő számítottam, azután pedig az amerikai magyarság fagyos közönyösségéből származó anyagi gondok is megviseltek, hát elhatároztam, hogy meghúzódok valahol észrevétlenül és megpróbálom újból emberré verődni. Gondoltam, hogy fölkeresem a hegyek között a magyar bányászokat, akik annyira körültekintők voltak egy év előtt velem szemben, hogy a síromról is gondoskodtak. Megjegyzendő, hogy tavaly ilyentájtban tényleg csaknem elpatkoltam Himlerville.

Egy év előtt az emberi kényelemnek még csak árnyékáról se lehetett beszélni arrafelé. Ugy húzódtak meg az új honalapítók, ahogy lehetett. És ez a lehetőség alig volt több a semminél. Föltettem, hogy ha még most is csak a régi állapotok lennének ott, akkor a második napon úgy otthagynom őket, mint az a bizonyos apostol az oláhokat. Mert én az egyszeri haldokló zsidó szerint meghalni csak meghalnék, de már kergetni nem hagyom magam.

Ezidén Fischer Andor, a Bányászlap segédszerkesztője és himlervillei színigazgató várt rám a kermiti állomáson. És azután ballagtunk szilva-érlelő melegben Himlerville vasuton- gyalog. No, gondoltam, a kutyagolás

még a tavalyi, de már a "tipli"-nél megváltozott a vélekedésem, mert egy nagy csomó vasuti kocsit, valóságos hosszú vonatot láttam ott szénnel megrakottan. Tavaly ilyenkor még csak egy-két "kárécskát" lökdöstek ide-oda nagykeservesen.

Az igazi meglepetés azonban akkor jött, mikor szemembe ötlött a magyar falu — azaz bocsánat — a város. Olyat bámultam, hogy majd kiestem a saját számon. A város közepén ott büszkélkedik egy nagy téglapépület, amiről megtudom, hogy az a "kompánia stór". Mellette egy másik nagyobb fajta ház meg a "kompánia burding"-ház. A szembenfekvő hegyoldalon a már tavaly félig elkészült nagyterem alatt fehér falu, tornácos ház integetett. Ott lakik most a manager, mármint Himler Márton. A helyi büszkeség elnevezte a házat "Fehér ház"-nak. A "kompánia stór"-tól jobbra és balra két-két sornyi ház húzódik rózsafákkal és természetesen zöld-séfgélékkel. A hegyoldalról legelő tehenek csengője és kolompja szólal. Az utcákon pedig gyerek, gyerek és gyerek. Hirtelenül azt hittem, hogy otthon vagyok. És ezek a himlervillei gyerekek olyan egészségesek, mint a közmondásos makk. A szabadban való játszás valósággal indián-bőrt festett rájuk és hirtelenében úgy tűnnek föl, mint ide-oda futkározó bronz-szobrok.

Hogy Himlerville mennyi gyerek van, azt csak akkor találtam ki, mikor színelőadás után Káldor Kálmán kolléga, mármint a st. louis-i "pukhas" rámszabadította "ájszkrim" irányában a gyerekeket, akik egypár perc alatt nemcsak az összes "ájszkrim"-et, de még a bődönöket is elfogyasztották. Szerencsémre a jövő hónapra várt gyerekek még nem voltak ott, mert akkor gyalog jöttem volna haza.

*

Himler Márton "főmanager" urat az irodában kerestem, de a "kompánia stór"-ban találtam. Nagy volt a forgalom, kevés a kiszolgáló személyzett, a "manager" ur tehát szattyingot mért, cipőt próbált, medvecukrot adott és kalapot aggyasztalt a "kosz-cimerek"-nek a régi bölcs mondás szerint, hogy "magad uram, ha szolgád nincs". Érdeklődtem Láng Jenő titkár-pénztárnok után is, akiről kiderült, hogy egy heti vakációra ment, de közben elkövette azt a svindlit, hogy megházasodott és ezt egy szűkszavú táviratban tudatta Himlerrel, a ki hirtelen való mérgében felrugta

volna a "tiplit", csak az volt a szerencse, hogy a "tipli" egy kicsit meszszebb esik. Akkor láttam, hogy az ilyen agglegényekben, még ha egyébként ugynevezett jó fiúk is, van egy nagy porciónyi — kenyér-irigység.

Egyebekben örömmel tapasztaltam, hogy a "manageri" lakásban immár fürdeni is lehet, sőt aludni is, ha ugyan kibírja az ember a legyeket. Mert légy az van szépen, de nem is csoda, mert némelyik szobán hat ablak is van, de csak egyre került drót s mivel minden ajtót és ablakot ki szoktak nyitni, hát a legyek egyáltalán nem respektálják azt az egy drótablakot. Az egyetlen szalmakalapot úgy kivetovirozták a legyek, hogy csupa gyönyörűség.

No, de a legyektől eltekintve igazán gyönyörűség ott az élet. Nappal általános csönd, csak a madarak csi-cseregnek meg a tehenek kolompolnak. A tehenek éjjel is folytatják ezt a hangversenyt, amibe beleszólnak a buzgó kakasok, amelyek Himlervillen már éjjeli tizenegy órakor kezdik az ébresztgetést.

Egyik hajnalban szörnyű kolompolás vert fel álomból, azt hittem, hogy hajnali misére hívogatnak. Reggel tünt ki, hogy az egyik tehen nagyságának pont a Himler Márton rózsáira vágyott a mája, le is ette azokat bimbóstól együtt úgy, hogy csupa gyönyörűség volt. Később nyomozást indítottam és a kolompszó után ítélve megállapítódott, hogy a Róka Frigyes tehene bimbózta le a rózsákat. Tréfálkozva kérdezték Rókától, hogy miként izlett a rózsatej?

*

Egy csomó régi ismerőssel találkoztam. Fekete János kegyes jóindulattal tudomásomra hozta, hogy a tavalyi ajánlat még mindig áll a sirt illetőleg. Elhárítottam a kitüntetés azzal, hogy csak használja ő maga jó egészséggel. Estefelé kigyultak a vilamos világok, a "burdosház" ringószékes porcsán megindult a kaszinózás, a domboldalon pedig kezdtek fölfelé kapaszkodni a régi porcsózó bodik: Róka, Bakó, Czikora, Domokosék, Kósa és így tovább. A "manageri" porcsón megbeszélődik, hogy mennyi szemet hoztak ki aznap és mennyit kellene kihozni másnap.

Közben az erdők kis és nagy bogarai kezdenek huzódni a porcs fénye után s nagyokat koppanva esnek a kövezetre. Ott forognak a bolond bogarak, akárcsak a kergető birka. E szembe juttatták azokat az ész nélkül handabandázó magyarokat, akik

fejvel mennek a falnak és azután nagyot koppanva elhallgatnak.

A bányász-ismerősök mellett széles mosollyal fogadott Schwartz Ferenc nyomdász, aki hosszabb ideig velem küzdött Clevelandban a Magyar Hírlap-nál. Most Bükk Péterrel együtt a Bányászlapot csinálja. Van csinos háza, virágos kertje és káposztája. A hizók az udvarvégben rőfögyve várják, hogy a káposztába kerülhessenek. Ezt különben Schwartz is nagyon várja. A vizontlátás öröme Schwartz résztvevő huncortással megállapította, hogy a bal szemem be van gyulladva s nem ártana egy kis "szemviz". Hát így azután jobban is lett a szemem.

A himlervillei magyarok egyébként mindenfelét meg akartak velem kóstoltatni. Elkészült az új "dséi" és csupa kegyeletből engem akartak beletenni tiszteletbeli rabnak. Csakhogy ez ellen tiltakoztam, mert én 25 év óta ugyanis kényszermunkára vagyok itt kárhóztatva. Így azután elmaradt ez a kitüntetés, de ahelyett el kellett mennem ladolni a bányába. Beiratkoztam Tassy "bósz" rendeletére az anyakönyvbe, felvettem a dsek-nadrágot, ami madzagokon fityegett a vállaimon, megkaptam a 87-es számát, a fejem búbjára nyomtak egy szűk bányász-sapkát és mentünk a bányában meggörnyedve vasutonygálog. Ez a görnyedés kivette belőlem a szuszt. Nem tehetek róla, de utálok a görnyedést, Amerikába is azért kerültem, mert nem szerettem a hajlongást. Mire a Domokos Mózi bodi "rum"jába értünk, úgy izzadtam, akárcsak a furmányos ló. Mire pedig megláttam a kárát, hát csillogokat láttam a "tap"-on is meg a "tarom"-on is.

Megnéztem azután a "masinás"okat meg a többi szorgoskodókat is. Hát nehéz, nagyon nehéz a bányász mesterség és bármennyit keressenek is a bányászok, sose kereshetnek sokat. Különös mégis, hogy ezek a föld alatt rettentő nehezen dolgozó emberek sokkal könnyebb kezüiek és puhább szívüiek, mint máshol a gyárakban dolgozók. Ennek beszédes bizonyítéka az, hogy például a Dongónak háromszor annyi előfizetője van Himlervillen, mint teszem azt a híres Bridgertonon, ahol sok ezernyi a magyar és azok között nagyon sok a "régis, kedves ismerősöm".

Sok mindent szeretnék még elmondani a himlervillei s általában a bányász magyarokról, de nincs terem a sok mindenféle elmondására. Majd

később visszatérek még a bányász magyarokra, akiket eddig nem ismertem eléggé. Hogy pedig jobban megismertem, meg is szerettem őket, mert nagy általánosságban jó emberek és jó magyarok.

Láng Jenő, Fischer Andor és Teván "Stéfán" ugyancsak buzgólkodtak, hogy még a "tipli" is előfizetője legyen a Dongónak Himlervillen. Még a felszólítások kiküldésénél is segítettek és Fischer Andor a rengeteg felszólítás láttára kimondta véleményét, hogy legalább is kétezer betegnek kellene jönnie ennyi felszólításra. Én egy nagyon finom szalmakalapot ígértem neki, ha csak a harmadrésze bejön. Itt árulom el, hogy Fischer Andor nem parádézik Dongóféle szalmakalapban, mert eddigelé kerak tíz dollár jött be a felszólításokra. De ezt csupa szeretetből teszik a Dongó hátralékosai, mert nem akarják, hogy az esetleges nagy örömtől éppen a 25 éves jubileumi évben üssön meg engem a guta. Hát csak mégis van szíve az amerikai magyarságnak!

*

Visszatérőben bekukkantottam Columbusba, de csak rövid két órára. Többször utaztam már arrafelé, de sose láttam a columbusi magyarokat, de majd fölkeresem őket, mert a rövid látogatás alatt meggyőződtem arról, hogy egy csomó derék magyar lakik ottan. A Gaál Sándorék hatalmas üzletében 20 ember dolgozik, chez hasonló magyar üzletet nem láttam egész Amerikában. Gaál Sándor bemutatta az édesapját, aki immár 70 esztendő, de hirtelenül azt gondoltam, hogy Toldi Miklós dobant elém. Szinte megkövültem, amikor kezlet fogtam ezzel a szálfához hasonlatos, acélizmu bácskai magyarral, akihez hasonló szép szál magyar embert alig láttam életemben. Csupa erő, kedv és acélos izom ez a 70 éves magyar ember.

Egy csomó nagy magyar üzletet láttam még Columbusban egymás mellett, de ezeket nem kereshettem föl az idő rövidege miatt s úgy ezekről, mint általában a columbusi magyarokról majd a jövő látogatáskor írok részletesebben. Columbusban van a Dongó egyedüli női beteglátogatója, Kecán Sándorné, aki Gaál-leány s a kihez hasonló pontos, szorgalmas és lelkiismeretes beteglátogatókra lenne szüksége a Dongónak minden magyarlakta helyen, akkor kevesebb lenne az író- és síró-görcs.

KEMÉNY GYÖRGY

Verhovay Segély Egylet

HAZLETON, PA.
ALAKULT 1886 ÉVBEN.

Év	Fiókok száma	Tag-létszám	Tiszta vagyon
1886	1	18	\$ 0.00
1910	151	9.145	41,343.35
1915	282	20.723	164,388.56
1921	335	21.740	326,453.41

AZ EGYLET 1910 ÉV ÓTA

\$2.055,000.00

AZAZ KÉTMILLIÓ ÖTVENÖTEZER DOLLÁRT FIZETETT KI HALÁLESETI SEGÉLYEKRE.

Gondolt-e Ön is arra, hogy
ha holnapra meghalna, mi
lenne családjával???

Keresse fel a legközelebbi fiók titkárát vagy írjon a fenti címre,
s kérdezze meg, hogyan biztosíthatja magát betegség és halál esetére.

Tegye meg ma, lehet, hogy
h o l n a p már késő lesz.

TALÁNY

MI EZ?

Haj ó Fe É É É

A megfajtás díja: egy szép könyv.

A megfajtás beküldésének határideje: 1922 augusztus 8.

A június 15-iki számban közölt talány megfajtása:

CINCOGÓ EGEREK.

Helyes megfajtást küldtek be a következők:

Prack Ádám, Prack Erzsike, Hornyák Jánosné, Szendrei Margit, Csákos Ferenc, Puj Péter, Vizekety Imre.

A jutalmul kitűzött könyvet Prack Erzsike (Akron) nyerte meg.

Clevelandban az öreg Laczkó
Jól ismeri minden magyart.
Keresse föl "drájt szalonját",
Ki "száraz" sörét inni akar.
Kufferjét is elmuflolja
Laczkó truckja nagyon hamar.

LACZKÓ JÓZSEF, 8107 Rawlings.
Cleveland, O. Tel. Princeton 2366-R

A Dongó megbizottai:

CLEVELAND, O. Bazsó András; west side: Kovách József.
LORAIN, O. Farkas József.
YOUNGSTOWN, O. Mihók Sándor.
CHICAGO, ILL. Andaházy A. Sándor.
E. CHICAGO, IND. Naményi J. K.
BUFFALO, N. Y. Naményi B. L.
CANTON, O. Tolvay Lajos.
COLUMBUS, O. Kecán Sándorné.
DAYTON, O. Bartos J. János.
ST. CLAIRSVILLE, O. Kovách János.
BEAVERFALLS, PA. Prékop István
DUQUESNE, PA. Sáros M. J.
LEECHBURG, PA. Takács András.
ALLIANCE, O. Novák Elemér.
PITTSBURGH, PA. Tóth Péter.
NEW BRUNSWICK: Dusik István.
WINDBER, PA. Ónodi János.
RACINE, WIS. Ifj. Vash András.
NEW HAVEN, CONN. Tóth János.
AURORA, ILL. Fodor K. József.
CHROME, N. J. Jakab István.
PHILLIPSBURG, N. J. Horváth József.
PASSAIC, N. J. Tóth Pál.
PERTH AMBOY, N. J. Orvecz Imre.
TRENTON, N. J. Papp Ferenc.
WHARTON, N. J. Koleszár János.
NEW YORK. Demeter K. József.
BETHLEHEM, PA. Tóth Károly.
GARY, W. VA. Kotrocó L. György.
LYNCH MINES, KY. Szónoczky József.
ST. LOUIS, MO. Szabados Zoltán.
MILWAUKEE, WIS. Fodor R. D.
DEVON, W. VA. Kabai János.
ALPHA, N. J. Márton József.
PATAPTON, PA. Vörösmary János.
CARBET, N. J. Gyüre Lajos.
PITTSBURGH, PA.: Tóth V. Péter
SOUTH BEND, IND. Császár Pál.

SZÁLLÓIGÉK

ELMENT a himlervillei miszisz a "bucser"-hoz és kért tőle jófajta levest, mert hogy erősen dolgoznak az emberek, hát jó levest akar főzni vacsorára. A "bucser" nagyon barátságos ember, olyan finom a beszéde, akár csak a bársony. Miután válogatott megjegyzések kíséretében odavágta a húst, a miszisz úgy vélekedett, hogy talán egy kis velőcsontot is adhatna hozzá, mert az emberek szeretik kenyérré kegyetni a velőt. A "bucser" erre tőle megszokott mezőhegyesi tájszólással adott felcsetet a miszisznek és olyan velős csontot kínált a leve-sébe, amitől még az ajtófélfá is el-sápadt.

Most azután a himlervillei magyarok ugyancsak mondogatják egymásnak:

— A himlervillei bucsér küldjön neked velős csontot.

A himlervillei "burdingház"-ban laknak a "cingel bodik", akik a tágas, ringószékekkel ellátott "porcs"-on szoktak kaszínózni. Ha valami "hiéna" vetődik a faluba, rendszeren ezen a "porcs"-on kezdődik a vásár. Két ujságos "hiéna" egyszerre vetődött a "porcs"-ra és punitották a bodikat tőlük telhetőleg. Be is dőlt egynehány, de az egyik sokbeszédű bodiból még a "tipli" se tudta volna kirázni az előfizetést. A tréfás ujságnál az volt a kifogása, hogy nem akar nevetni, a másik ujságnál meg azzal megtegetőzött, hogy nem akar sirni. Szóval: nem fizetett, de közben erősen mondogatta, hogy neki már nagyon sok pénzét elharangozta Amerikában az "indsaj." Erre az egyik ujságos azt kívánta neki, hogy harangozzanak neki ingyen, de minél előbb.

A himlervillei bodik között szójárás lett azóta:

— Ingyen harangozzanak neked, de minél előbb.

A DONGÓ POSTÁJA

M. H. A három beteget köszönettel vettük. Jó egészséget és több kitartást kíván. Hát ezekre nagy szükség van. Irtózatossá kell ahhoz, hogy az ember kibírja ezt a közönyös-séget. A kitartásból is kell egy kazalnyi, mert csakis úgy lehet itt magyar lapot kiadni.

T. K. A nagyon vastagakat hagyja csak ott, mert azokat nem bírja el a nyomdafesték.

V. S. A leveleket megkaptuk. Hát ez nem is annyira tréfa, mint inkább nagyon szomorú dolog. Eleget csonkítják a magyart, hát még önmagát is csonkítsa??!

M. R. A küldött dolgot felhasználjuk.

A. R. Ebből is lesz valami, de az előfizetés nagyon vékony volt.

V. J. A betegek megjöttek, a tréfák lekéstek a mult számról.

C. I. Némelyik embert megmarhatja a csörgő kigyó, még akkor se fizet az ujságért.

Sz. I. Hát várunk addig, míg vége lesz a sztrájkoknak.

Több dologról máskor szólunk.

ÉRTESÍTÉS

South Bendben Császár Pál honfitársunk volt szíves elfogadni a Dongó beteglátogatását. Ajánljuk őt az ottani magyarság jóindulatába.

DR. L. H. HERBERT

vált ezredorvos

2225 W. JEFFERSON AVENUE
Detroit, Mich.

WEISS MÓR

HAZAI ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ

THE JEWELER

7902 West Jefferson Avenue
Detroit, Mich.

ELAD NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

OKTÓBER

ŐSZHÓ 31 NAP

MINDSZENT HAVA
RÉGENTE: BÖKÖLY HAVA

A hó és hét napjai	Róm. katolikus naptár	Protestáns naptár	Uj görög (görög kath.) naptár	Nap	
				kelte	nyugta
40. Vas. XVII. vas. pünkösd után. Kath. ev. Jézushoz járulának a farizeusok. Máté XXII. 34-46. - Prot. ev. Luk. VII. 11-17; olv. Efez. III. 13-21. - Uj gör. ev. A kanamai asszonyról. Máté XV. r. 62. sz.					
1 Vasárnap	A. 17. Achilles	A. 16. Malvin	A. 17. B. A. v.	5.59	5.40
2 Hétfő	Őrző angyalok	Petra	Ciprián pk.	6.00	5.38
3 Kedd	Kandid, Kaldor	Helga	Ar. Dénes	6.01	5.36
4 Szerda	Assisi Ferenc	Ferenc	Hielót	6.02	5.34
5 Csütörtök	Jolán, Peregrina	Aurél, Jolán	Karitina	6.04	5.32
6 Péntek	Brunó, Csaba †	Brunó, Csaba	Tamás aps.	6.05	5.30
7 Szombat	Rózsafüzér ünn.	Amália	Szergiusz	6.06	5.28
41. Vas. XVIII. vas. pünkösd után. Kath. ev. Bemenvén Jézus a hajócskába. Máté IX. 1-8. - Prot. ev. Luk. XIV. 1-11; olv. Efez. IV. 1-6. - Uj gör. ev. A esodás halfogásról. Luk. V. r. 17. sz.					
8 Vasárnap	A. 18. M. N. A.	A. 17. Etelka	A. 18. Pelágia	6.08	5.26
9 Hétfő	Dénes vt.	Dénes	Alf Jakab	6.10	5.24
10 Kedd	Borg. Ferenc	Gedeon	Eulamp	6.11	5.22
11 Szerda	Brigitta sz.	Brigitta	Fülöp	6.12	5.20
12 Csütörtök	Miksa vt.	Miksa	Próbusz	6.14	5.18
13 Péntek	Kálmán	Kálmán	Kárp	6.15	5.16
14 Szombat	Kallszt, Bajnok	Bajnok, Helén	Paraszkeve	6.17	5.14
42. Vas. XIX. vas. pünkösd után. Kath. ev. Hasonló mennyeknek országa egy király emberhez. Máté XXII. 1-14. - Prot. ev. Máté XXII. 34-46; olv. Kor. I. 1, 4-9. - Uj gör. ev. Az ellenség szeretetéről. Luk. VI. r. 26. sz.					
15 Vasárnap	A. 19. Terézia	A. 18. Teréz	A. 19. Lucián	6.18	5.12
16 Hétfő	Gallusz ap.	Gál	Longin	6.19	5.10
17 Kedd	Hedvig assz.	Hedvig	Ozeás pr.	6.21	5.09
18 Szerda	Lukács ev.	Lukács	Lukács ev.	6.23	5.07
19 Csütörtök	Alk. Péter	Lucián	Artemiusz	6.24	5.05
20 Péntek	Vendel †	Iréнке	Joel próf.	6.25	5.03
21 Szombat	Orsolya sz. vt.	Orsolya	Hiláron	6.27	5.01
43. Vas. XX. vas. pünkösd után. Kath. ev. Egy királyember beteg fiáról. Ján. IV. 45-53. - Prot. ev. Máté IX. 1-8; olv. Efez. IV. 22-28. - Uj gör. ev. Az özvegy fiának feltámasztása Luk. VII. r. 30. sz.					
22 Vasárnap	A. 20. Kordula	A. 19. Előd	A. 20. Aberc	6.29	5.00
23 Hétfő	Kapisztr. János	Gyöngyike	Jakab aps.	6.30	4.58
24 Kedd	Ráfáel főangy.	Salamon	Arétasz	6.32	4.56
25 Szerda	Margit	Blanka, Margit	Marcián	6.33	4.54
26 Csütörtök	Dömötör, Döme	Dömötör	Demeter	6.35	4.52
27 Péntek	Szabina vt. †	Szabina, Zol.	Nesztor	6.37	4.51
28 Szombat	Simon és Juda	Simon, Juda	Terenc	6.39	4.49
44. Vas. XXI. vas. pünkösd után. Kath. ev. A királyember, aki számot vet szolgálival. Máté XVIII. 23-35. - Prot. ev. Máté XXII. 1-14; olv. Efez. V. 15-21. - Uj gör. ev. A magvetőről. Luk. VIII. r. 35. sz.					
29 Vasárnap	A. 21. Narcisz	A. 20. Zenó	A. 21. Anaszt.	6.40	4.47
30 Hétfő	R. Alfonz hv.	Kolos	Zenób vt.	6.41	4.46
31 Kedd	Farkas pk. ††	Reform. eml.	Epimak	6.42	4.44

Hold fényváltozásai:

- ☉ Holdtölte 6-án 1 ó. 58 p. d. e.
- ☾ Utolsó negyed 13-án 10 ó. 55 p. d. u.
- ☉ Ujhold 20-án 2 ó. 45 p. d. u.
- ☾ Elő negyed 27-én 2 ó. 6 p. d. u.
- ☾ Földtávolban 4-én 9 ó. d. u.
- ☾ Földközben 19-én 6 ó. d. u.
- 1-én a nap hossza 11 ó. 41 p.; a hó végéig 1 ó. 39 p. fogy.